

RPO pyta SN, czy wszyscy funkcjonariusze pionu łączności pełnili służbę w organach bezpieczeństwa PRL

https://www.prawo.pl/kadry/sn-zbada-czy-milicjant-ktory-stal-sie-policjantem-jest-bylym,504696.html?fbclid=IwAR1REo1jyRtyxZwRovSe_32Q-NforMQ_scwOryu6CSSbi_40u5rNFI5Ytv4

Grażyna J. Leśniak - Data dodania: 23.11.2020 r.

Sąd Najwyższy zbada, czy osoba, która była funkcjonariuszem Wydziału Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych, funkcjonującego w latach 1984-1990, i która z chwilą rozwiązania Milicji Obywatelskiej stała się policjantem, jest osobą, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa. Pytanie w tej sprawie zadał RPO.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają wnioski wskazujące na rozbieżności w orzecznictwie sądowym w zakresie kwalifikowania służby w Milicji Obywatelskiej pełnionej w Wydziałach Łączności Wojewódzkich Urzędów Spraw Wewnętrznych w latach 1984-1990 jako służby w organach bezpieczeństwa państwa. Rozbieżności dotyczą oceny zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych składanych w trybie ustawy lustracyjnej z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

Służba w organach bezpieczeństwa – sądy nie są jednomyślne

Jak podkreśla RPO, część sądów przyjmuje, że osoba, która pełniła w latach 1984-1990 służbę w Zarządzie Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Wydziałach Łączności WUSA, jest osobą, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa - w myśl ustawy z 2006 r. Pozostałe sądy uważają natomiast, że brak jest na to przekonujących argumentów.

W ocenie Rzecznika, rozstrzygnięcie tych rozbieżności wymaga przyjęcia, *że wydany w 1990 r. przez Ministra Spraw Wewnętrznych akt wewnętrzny (zarządzenie nr 043/90 z 10 maja 1990 r.) nie może w sposób dorozumiany kształtować sytuacji prawnej jednostki.*

Jak twierdzi RPO, z punktu widzenia analizowanego problemu prawnego szczególne znaczenie przypisać należy art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, który mówi o jednostkach organizacyjnych MSW, które „z mocy prawa” podlegały rozwiązaniu. Użyte w art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej określenie „z mocy prawa” z pewnością zaś oznacza, że nie chodzi tutaj o rozwiązanie jednostek MSW na mocy aktu kierownictwa wewnętrznego. Zarządzenie MSW z 1990 r. może więc co prawda posiłkowo być wykorzystane w procesie wykładni prawa, ale nie może samoistnie przesądzać o tym, jakie jednostki jako jednostki Służby Bezpieczeństwa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa.

Zasadnicza i istotna różnica dotyczy tego, w jaki sposób przez ustawodawcę zostali potraktowani funkcjonariusze, którzy pełnili służbę w MO oraz funkcjonariusze, którzy służyli w SB. Pierwsi - z wyjątkiem tych, którzy do 31 lipca 1989 r. byli funkcjonariuszami SB - z mocy samego prawa stali się

policjantami i w dalszym ciągu pełnili służbę w policji, drudzy zaś z mocy samego prawa zostali zwolnieni ze służby. Jednostki organizacyjne pierwszej grupy funkcjonariuszy z mocy prawa podlegały więc rozwiązaniu w chwili zorganizowania Policji (por. art. 147 ustawy o Policji), a oni sami stali się policjantami (art. 149 ust. 1 ustawy o Policji). Natomiast jednostki organizacyjne drugiej grupy funkcjonariuszy, jak tego wymaga art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania UOP, zaś oni sami zostali z mocy prawa zwolnieni ze służby (art. 131 ust. 1 ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa).

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich prowadzi to do wniosku, *że osoby, które pełniły służbę w Wydziałach Łączności WUSW w latach 1984-1990 i następnie z chwilą rozwiązania Milicji Obywatelskiej z mocy prawa stały się policjantami (art. 149 ust. 1 ustawy o Policji), pełniły służbę w jednostkach MSW, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu z chwilą zorganizowania Policji (art. 147 ust. 2 ustawy o Policji) - a nie w jednostkach MSW, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwilą zorganizowania UOP, jak tego wymaga art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej. W konsekwencji nie pełniły one służby w jednostkach SB w rozumieniu art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej.*

Rozbieżności a ochrona praw jednostki

Według Rzecznika Praw Obywatelskich, rozbieżności mają zasadnicze znaczenie z punktu widzenia ochrony praw jednostki. Osoba, która złożyła uznane za nieprawdziwe oświadczenie lustracyjne, staje się tzw. „kłamcą lustracyjnym”. Ma to wpływ na jej prawnie chronione dobra, jak cześć i dobre imię (art. 47 Konstytucji). Osoba dopuszczająca się kłamstwa postrzegana jest przez społeczeństwo jako niegodna szacunku. Osoba taka może także zostać pozbawiona dostępu do służby publicznej (art. 60 Konstytucji), co jest bezpośrednią konsekwencją obowiązywania art. 21e ust. 1 ustawy lustracyjnej.

Dlatego RPO zadał Izbie Karnej SN pytanie prawne: Czy osoba, która była funkcjonariuszem Wydziału Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw

Wewnętrznych funkcjonującego w latach 1984-1990 i która na podstawie art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji z chwilą rozwiązania Milicji Obywatelskiej stała się policjantem, jest osobą, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 w związku z ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.